

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma 2025–2026

Esiopetus on muuttunut 1.1.2015 velvoittavaksi perustuslakimuutoksella (1040/2014). Perusopetuslain (26 a §) mukaan lasten on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunnan velvollisuus on järjestää alueellaan asuville lapsille maksutonta esiopetusta. Vihdin kunnassa esiopetus järjestetään päiväkodeissa. Lapsen tarvitsema esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus järjestetään pääasiassa samoissa tiloissa esiopetuksen kanssa. Esiopetusyksiköiden esihenkilöinä ovat päiväkodinjohtajat.

Esiopetuksessa noudatetaan Vihdin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmaa, joka pohjautuu valtakunnalliseen suunnitelmaan. Lukuvuosisuunnitelmassa jokainen esiopetusyksikkö tarkoittaa paikallisen opetussuunnitelman toteuttamista. Esiopetusryhmän opettaja tiedottaa yksikön esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmasta huoltajia esiopetuksen alkaessa ja se on huoltajien luettavissa esiopetusryhmissä.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten oppimista, joten opettaja keskusteleekin kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisesta lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Esiopetuksen toiminta- ja loma-ajat

Syyslukukausi 7.8.-19.12.2025 (92 päivää)

*syysloma 13.10.-17.10.2025 (vko 42)

*joululoma 20.12.2025-6.1.2026

Kevätlukukausi 7.1.-29.5.2026 (94 päivää)

*hiihtoloma 16.2.-20.2.2026 (vko 8)

*pääsiäinen 3.-6.4.2026

*vappu 1.5.2026

*helatorstai 14.5.2026

Esiopetuksen toiminta-aika on kello 9–13

Esiopetusyksikkö, esiopetuksen henkilöstö, rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset, retket

Pajuniityn päiväkodin esiopetuksessa toimii kaksi esiopetusryhmää. Haukkalinnassa on 19 esiopetusikäistä lasta, kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja ryhmäavustaja. Pääskylinnassa on 21 esiopetusikäistä lasta, kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja ryhmäavustaja.

Esiopetusryhmien toiminta on yhtenäistä mm. samat sisällöt kulkevat matematiikassa ja suomen kielessä. Päiväkodin yläkerran tilat ovat kokonaisuudessaan esiopetusryhmien käytössä.

Oppimisympäristöt on rakennettu siten, että ne herättävät lapsen kiinnostuksen, jonka kautta hän alkaa tutkia ja toimia. Oppimisympäristöjen vaihtumiseen panostetaan, jotta kiinnostus säilyy. Oppimisympäristöjä rakennetaan lasten mielenkiintojen ja ideoiden mukaan. Kuvia käytetään paljon oppimisympäristöissä. Esiopetuksessa hyödynnetään myös päiväkodin ulkopuolisia oppimisympäristöjä: metsä, kirjasto, palloiluhalli, uimahalli, jäähalli, puisto ja kosteikko. Retkiä teemme mahdollisuuksien mukaan Vihdin Kultsalle, Värkkäämön sekä seurakuntakeskukseen. Psyykkisen oppimisympäristön osalta molemmissa esiopetusryhmissä luodaan ilmapiiri, jossa kaikkia kunnioitetaan, kohdellaan tasavertaisesti ja jossa jokainen lapsi tulee kuulluksi.

Esiopetuksen toiminnan suunnittelu ja toteutus

Toimintaa suunnitellaan valtakunnallisen esiopetussuunnitelman perusteiden, Vihdin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelman ja esiopetuksen lukuvuosisuunnitelman perusteella. Esiopetuksen toiminnan suunnittelussa huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteita ja ideoita arkisissa tilanteissa ja suunnitellusti lasten ääntä kuunnellen. Esiopetuksen opettajalla on suunnittelu-, arviointi- ja kehittämisaikaa viisi tuntia viikossa. Suunnittelussa huomioidaan havainnot ryhmän tarpeista ja mielenkiinnonkohteista. Toteutuksesta vastaavat koko esiopetusryhmän henkilöstö.

Esiopetuksen toiminnan sekä lukuvuosisuunnitelman arviointi

Esiopetustoiminnan arvioinnissa käytetään havainnointia ja pedagogista dokumentointia. Matematiikan perustaitojen arviointiin käytetään LukiMat-oppimisen arviointia ja äänne- ja kirjaintietoisuuden arviointiin hyödynnetään Kummi 3 -kartoitusta. Tarvittaessa arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä. Lasten kanssa toimintaa arvioidaan toleranssiympyrän kautta.

Lukuvuosisuunnitelmaa arvioidaan esiopetustiimeissä kaksi kertaa vuodessa, syyskauden ja kevätkauden lopussa. Lisäksi esiopetuksen toimintaa ja samalla lukuvuosisuunnitelmaa arvioidaan esiopettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan yhteisissä palavereissa sekä päiväkodin johtajan kanssa pidettävissä tiimin kehityskeskusteluissa että esiopettajien pedagogisissa palavereissa.

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Tuen järjestämisen rakenteet

Esiopetusta toteutetaan pääosin pienryhmissä. Esiopetusryhmissä on tuen lastenhoitajat neljänsinä kasvattajina, mikä mahdollistaa pienryhmien jakamisen toiminnassa pienempiin ryhmiin. Pienryhmät muuttuvat toiminnan ja tarpeen mukaan. Ryhmissä on myös kolme pysyvää pienryhmää, joissa muun muassa ruokailut ja monet siirtymät tapahtuvat. Avustajat toimivat lasten kanssa, jotka tarvitsevat jatkuvaa tukea ja ohjausta esiopetuspäivän arjessa.

Tuen järjestämisen pedagogiset toimintatavat

Jokainen lapsi tietää oman pienryhmänsä ja tuntee myös kuuluvansa siihen, mikä tuo lapselle turvallisuuden tunnetta. Esiopetuksessa tavoitellaan jokaisen lapsen kuulluksi tuleamista. Esiopetusryhmissä puhutaan paljon kaveritaidoista, hyvästä käyttäytymisestä ja toisten erilaisuuden hyväksymisestä. Kasvattajien tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella on vähintään yksi kaveri. Vertaisvuorovaikutusta tuetaan sekä ohjatuilla leikkituokioilla että kaikissa arjen tilanteissa. Vuorovaikutuksen tukeminen on suunnitelmallista sekä sitä arvioidaan säännöllisesti tiimipalavereissa.

Lasten osallisuuteen panostetaan, annetaan ja kannustetaan lapsia tuomaan esiin omia ideoita ja ajatuksia ja tämän kautta heillä on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa arkeemme ja toimintaamme. Yhdessä mietitään ja kehitetään toimintatapoja, kuunnellaan lasten ajatuksia lastenkokouksissa, arjessa ja itsearviointihetkissä. Lasten vahvuuksia etsitään yksilötasolla ja hyödynnetään niitä lasten osallisuuden vahvistamiseksi. Lisäksi lasten osallisuutta edistetään varmistamalla vaihtoehtoisen kommunikointitavat kaikissa tilanteissa, jotta jokainen lapsi saa oman mielipiteensä kuuluviin.

Opettelemme myös kuuntelemaan ja arvostamaan muiden mielipiteitä ja tarvittaessa tekemään kompromisseja. Jokaisen lapsen vahvuudet huomioidaan ja tuodaan esille kuvilla, korteilla ja sanoittamalla. Esiopetuksessa luodaan puitteet tutkimiselle, oppimiselle ja onnistumiselle. Varmistamme, että jokainen lapsi saa onnistumisen kokemuksia ja painotamme kaikessa toiminnassa oppimisen iloa. Lapset osallistuvat

esiopetuskeskusteluihin huoltajien kanssa sekä arviointiin toleranssiympyrän avulla niin syksyllä kuin keväällä.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen suunnitelma

Miten tiedossa olevat ryhmäkohtaisen tuen tarpeet huomioidaan?

Esiopetuksessa toimitaan paljon pienryhmissä. Pienryhmiä suunnitellaan lasten tuen tarpeiden mukaan. Yksi pienryhmä on esimerkiksi ryhmä, jossa toteutetaan opetuskielen tukiopetusta. Ryhmäkohtaiset tuen tarpeen suunnittelua tehdään yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Pienryhmät ovat joustavia, jolloin kokoonpanoja voidaan vaihtaa vastaamaan lasten tarvitsemaa tukea. Kasvattajien sijoittuminen niin pienryhmiin kuin muihinkin arjen tilanteisiin on suunniteltua ja ennakoitua.

Miten esiopetusvuoden aikana ilmenevät ryhmäkohtaiset tuen tarpeet huomioidaan?

Kasvattajaresurssia toiminnassa ohjataan lapsien tukemiseen, joilla on ryhmäkohtaisen tuen tarvetta. Esiopetustoimintaa eriytetään yleiseksi tukiopetukseksi niin, että ryhmäkohtaiset tuen tarpeen -lapset saavat toimia vieläkin pienemmässä ryhmässä saaden kasvattajan henkilökohtaisen tuen ja opetuksen. Myös erityisopettaja on välillä tukemassa pienryhmää, jossa lapset työskentelevät, jolloin erityisopettajan opetus on muun opetuksen yhteydessä.

Lasten kanssa, joilla on ryhmäkohtaisen tuen tarpeita, esiopetustehtäviä ja -toimintaa eriytetään helpommaksi. Heidän kanssaan käytetään runsaasti kuvia sekä nopeaa piirtämisen -menetelmää. Heille myös toimintaa ennakoidaan timetimerilla sekä sanallisesti. Lisäksi lapsille on näkyvillä taululla päiväjärjestys, jonka kautta katsotaan, mitä tehdään ensin ja mitä sen jälkeen. Kasvattajat käyttävät selkää puhetta ja antavat ohjeet pilkotusti kuvatuen kanssa.

Esiopetusryhmissä on käytössä havainnointivihko sekä toteutamme viikoittain pedagogista dokumentointia, jonka avulla kasvattajat voivat arvioida, miten suunniteltu pedagoginen toiminta ja tuki toteutuvat ja vastaavatko ne lasten tarpeisiin. Havaintoja sekä kerättyjä dokumentteja arvioidaan ja näiden pohjalta suunnitellaan toimintaa sekä ryhmäkohtaisia tuen muotoja.

Tuen järjestämisen työn- ja vastuunjako

Esiopetuksen opettajat suunnittelevat ja järjestävät ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja lapsikohtaisia tukitoimia ryhmän tarpeiden mukaisesti yhteistyössä opettajaparinsa sekä muun ryhmän henkilöstön kanssa.

Esiopetuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja tapaavat säännöllisesti. Tapaamisissa keskustellaan havainnoista, suunnitellaan ja arvioidaan opetusta. Veo vastaa osaltaan ryhmäkohtaisista tukimuodoista sekä lapsikohtaisista tukitoimista. Veo toimii esiopetusryhmissä antaen opetusta yhteistyössä esiopettajien kanssa. Veon osuus huomioidaan pienryhmien muodostuksessa ja pienryhmätoiminnan suunnittelussa.

Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

- *Opiskeluhuollon toimijat:* Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi esiopettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhuollon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoitoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla.
- *Sosiaali- ja terveyspalvelut:* Sosiaalipalveluihin ollaan tarvittaessa yhteydessä lapsiin ja perheisiin liittyvissä huolissa konsultoiden tai lastensuojeluilmoituksella. Mikäli perheellä on yhteistyö sosiaalipalveluiden kanssa, osallistuu sosiaalipalveluista henkilöstöä tarvittaessa myös esiopetuskeskusteluun. Esiopetuksen henkilöstö voi olla yhteistyössä myös terveyspalveluihin, mikäli lapsen terveyteen liittyvät seikat vaikuttavat myös esiopetukseen. Tällöin vanhemmat ovat usein yhteistyössä välikätenä.
- *Terapiapalvelut:* Esiopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä muun muassa puhe- ja toimintaterapeuttien kanssa. Useat heistä käyvät esiopetuspäivän sisällä toteuttamassa terapiakertoja päiväkodilla lasten kanssa, mikä mahdollistaa tiedon ja ajatusten vaihdon säännöllisesti. Terapeutit osallistuvat pääsääntöisesti myös esiopetuskeskusteluihin.
- *Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö:* Huolehdimme vanhempien kanssa yhdessä lasten hyvinvoinnista ja oppimisesta sekä osallisuuden kokemisen lisäämisestä. Vanhempia rohkaistaan kertomaan näkemyksistään ja esittämään toiveitaan toiminnastamme. Näitä asioita käydään läpi, kysellään ja keskustellaan päivittäin arjessa, syksyllä vanhempainillassa sekä esiopetuskeskusteluissa. Vanhempien kunnioittava kohtaaminen, luottamuksellisen suhteen rakentaminen, erilaisuuden hyväksyminen ja yhteisesti sovituista asioista kiinnipitäminen on tärkeä osa toimintakulttuuriamme.

Esiopetuksessa järjestetään osallistavat vanhempainillat, jossa vanhemmat pääsevät tutustumaan myös muihin vanhempia sekä erilaisia muita tapahtumia.

Esiopettajat lähettävät vanhemmille viikkokirjeet, josta vanhemmat voivat lukea mitä esiopetuksessa tapahtuu milloinkin. Toimintaa havainnollistetaan vanhemmille myös pedagogisten seinien kautta, jotka sijaitsevat esiopetusryhmien eteisissä.

Opiskeluhoolto

Vihdin kunnan opiskeluhooltosuunnitelma sisältää opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Se korvaa paikalliset esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien opiskeluhoollon luvut ja toimii henkilöstön työtä ohjaavana asiakirjana. Vihdin opiskeluhooltosuunnitelma on luettavissa esiopetusryhmässä sekä Vihdin kunnan nettisivuilla.

Opiskeluhoollon kokonaistarve

Yhteistoimijatahoihin kuuluu psykologi ja kuraattori. Kokonaistarve yksilölliseen opiskeluhooltoon esioppilailla heidän palveluihinsa on tällä hetkellä kolmella esioppilaalla. Lisäksi yhteisöllisen opiskeluhoollon palveluihin tarve on noin puolella esioppilaista.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Yksikkökohtainen opiskeluhooltotyöryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhooltoon koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhooltotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimijat

Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimijoihin kuuluu esiopettajien lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja, kuraattori, psykologi, neuvolan terveydenhoitaja sekä päiväkodin johtaja.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteet

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu kaksi kertaa toimintakaudessa päiväkodilla. Päiväkodin johtaja kutsuu toimijat kokoon. Huoltajat ja lapset ovat myös tervetulleita kokoontumiseen. Palaveriinkin lähetetään aina esityslista etukäteen toimijoille. Aiheet palaveriinkin nousevat esiopetusryhmistä sekä mahdollisesti muilta toimijoilta.

Kuraattori tulee esiopetusryhmiin kutsuttuna paikalle. Hän voi seurata ja havainnoida lapsia sekä pitää esimerkiksi tunnetaitohetkiä koko ryhmälle tai sovitettulle pienryhmälle. Huoltajien luvalla hän työskentelee esioppilaan kanssa yksilöllisesti. Psykologi on käytössä esiopetuksessa tarvittaessa joko konsultoivana henkilönä tai ryhmässä havainnoimassa. Tarvittaessa pienellä kynnyksellä esiopettajat voivat olla yhteydessä neuvolan terveydenhoitajaan.

Opiskeluhuollon painopistealueina ovat yhteisöllisyys ja tunnetaidot, psykologinen turvallisuus ja jokaisella lapsella on yksi kaveri.

Lapsen poissaolot esiopetuksessa

Lapsen ollessa poissa esiopetuksesta sairauden tai muun äkillisen syyn vuoksi, huoltaja on velvollinen ilmoittamaan asiasta lapsen esiopettajalle mahdollisimman pian. Etukäteen tiedossa olevista poissaoloista (esim. lomamatkat) tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä esiopettajaan. Luvan enintään viikon mittaiseen poissaoloon myöntää esiopettaja. Pidempään kestävät poissaolot anotaan päiväkodinjohtajalta. Vihdin esiopetuksessa on käytössä lapsen läsnäolon tukemisen malli.

Yksilöllinen opiskeluhoolto

Yksilöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista sekä ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä ja syvenemistä. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen.

Yksilöllinen opiskeluhoolto ja toimintatavat on määriteltä tarkemmin Vihdin opiskeluhooltosuunnitelmassa.

Kiusaamisen ehkäiseminen

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta.

Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja.

Kiusaamisen ehkäisemisestä on kirjattu tarkemmin Vihdin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmassa sekä Vihdin kunnan opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Yksikön kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma

Aikuisten aito läsnäolo ja leikkiin osallistuminen sekä välitön puuttuminen ristiriitatilanteisiin ja taito ennakoida tilanteita ovat olennainen osa kiusaamisen ennalta ehkäisemisessä.

Leikkiä ohjataan ja tuetaan lapsien liittymistä yhteisiin leikkeihin. Leikkejä havainnoidaan systemaattisesti ja autetaan syrjään vetäytyviä lapsia mukaan yhteiseen toimintaan. Sosiaalisia olosuhteita tutkitaan havaitun perusteella ja tehdään tarvittavia parannuksia kaikinpuolisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen hyvään ja positiiviseen käytökseen. Esiopetusryhmissä tehdään sosiogrammi liittyen lasten kaveruussuhteisiin. Aikuiset tukevat lasten vertaisvuorovaikutusta suunnitelmallisesti sekä leikissä että muissa vuorovaikutustilanteissa.

Aikuisen malli on tärkeä: lapsiryhmä toimii niin kuin aikuisyhteisö toimii. Aikuisen tehtävänä on antaa malli ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi ja käydä tilanteet lävitse lasten kanssa. Jos aikuinen huomaa lasten välisissä tilanteissa jotain huolestuttavaa, hän jakaa tämän tiedon muille aikuisille, jotta kaikki aikuiset voivat puuttua tähän ja tehdä havainnoida asiaa koskien. Toisten lyöminen tai satuttaminen on ehdottomasti kiellettyä, myös sanalliseen satuttamiseen puututaan aina.

Esiopetusryhmissä on käytössä Miniverso-sovittelumenetelmä, Huomaa hyvä - menetelmä sekä erilaisia tunne- ja kaveritaitoihin liittyviä materiaaleja, esimerkiksi Suomen Mielenterveys ry:n materiaaleja.

Yhteistyö

- *Yhteistyö alkuopetuksen kanssa:* Pajuniityn esiopetuksesta siirrytään useampaan kouluun. Lähikoulut pyytävät lapset keväällä tutustumaan esiopettajiensa kanssa, minkä lisäksi huoltajilla on lasten kanssa oma tutustuminen tulevaan kouluun.
- *Nivelvaiheessa:* Huhtikuussa toteutetaan kuusi askelta kouluun –projekti. Tämän yhteydessä koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan, johon myös esiopettajan osallistuvat. Lisäksi keväällä

järjestetään kouluihin siirtokeskustelut, joissa esiopetuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun.

- *Muiden toimijoiden kanssa:* Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa, esimerkiksi kunnan kirjastotoimen sekä paikallisten urheiluseurojen.

Turvallisuus / varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatysyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.